

עפ"ג (חיפה) 39724-04-20 - מדינת ישראל נ' פלוני

עפ"ג (חיפה) 39724-04-20 - מדינת ישראל נ' פלוני מחוזי חיפה

עפ"ג (חיפה) 39724-04-20

מדינת ישראל

נגד

פלוני

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

[23.12.2020]

לפני הרכב השופטים:

כב' השופטת, ס. הנשיא, דיאנה סלע [אב"ד]

כב' השופט אבי לוי

כב' השופט ערן קוטון

פסק דין

לפנינו ערעור המדינה על גזר דינו של בית משפט השלום בעכו (כב' סגן הנשיא זיאד סאלח), שניתן ביום 23/4/20 בת.פ. 18096-05-20 (להלן: גזר הדין והתיק, בהתאמה).

- המשיב הורשע בבית משפט קמא, על יסוד הודייתו, בביצוען של שתי עבירות: תקיפה בנסיבות מחמירות הגורמת חבלה של ממש (של בן זוג) - לפי סעיף 380 ביחד עם סעיף 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), וכן ניסיון תקיפה בנסיבות מחמירות (של בן זוג) לפי סעיף 382(ב) ביחד עם סעיף 379 וסעיף 25 לחוק העונשין. במסגרת גזר הדין, אשר ניתן ביום 23/4/20 נידון המשיב ל-15 ימי מאסר בפועל החל מיום מעצרו - 17/4/20, וכן ל-8 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור בתוך 3 שנים עבירה אשר בה הורשע בתיק הנדון (להלן: גזר הדין).
- תמצית העובדות של כתב האישום שעמד בבסיס הרשעתו של המשיב: מכתב האישום, אשר בעובדותיו הודה המשיב עולה, כי ביום 17/4/20 סמוך לשעה 9:30, בביתם אשר בעכו, תקף המשיב את אשתו המתלוננת פיזית ומילולית, משהתכעס על כך שהוריה עומדים לבקרם. הוא קילל אותה, ומשהחלה לרדת במדרגות, ניסה לתקוף אותה בכך שזרק לכיוונה נעל ספורט, אשר לא פגעה בה. בהמשך נטל המשיב את נעל הספורט השנייה, והיכה באמצעותה בחוזקה בגבה ובפניה של המתלוננת; בנם הקטין יליד 2007 נכח במקום, ביקש מהמשיב כי יניח למתלוננת, וניסה להרחיקה מהמשיב, עד שהאחרון חדל לתקוף אותה ונכנס אל הבית. כתוצאה ממעשיו הנ"ל של המשיב נגרמה למתלוננת חבלה של ממש, דימום משפתי.
- תמצית גזר דינו של בית-המשפט קמא
בית משפט קמא סקר בתמצית את עובדותיו של כתב האישום, בציינו כי בעקבות מעשיו של המשיב נגרם דימום קל בשפתיה של המתלוננת.

הוא ציין כי ב"כ המערערת הגיש טיעונים בכתב, הפנה לערכים החברתיים שנפגעו, וביקש להעמיד את מתחם הענישה על טווח הנע בין 10 ל-14 חודשי מאסר; כן התייחס לדברי הסנגור לפיהם מדובר במקרה חד פעמי, המשיב הודה בהזדמנות הראשונה, וכן כי מדובר בתקופת חירום בגין נגיף הקורונה ובפתחו של חג הרמדאן.

בית משפט קמא קבע כי מעשיו של המשיב אינם קלים ואף מבישים, אך ציין את עמדתה הסלחנית של המתלוננת, אשר התייבה בבית המשפט וביקשה להקל עם המשיב ולשחררו לאלתר, בהיותו המפרנס את המשפחה, והיא תתקשה להסתדר בלעדיו.

משכך, קבע מתחם ענישה בטווח שבין מספר ימי מאסר או שבועות ל-6 חודשי מאסר בפועל.

בהתייחסו לעברו הפלילי של המשיב, ציין כי רובו ישן, היינו מלפני 20 שנה.

בסופו של דבר העמיד בית המשפט קמא את עונשו של המשיב על 15 ימי מאסר בפועל ומאסר על תנאי; זאת, בהדגיש את עמדתה של המתלוננת, כאמור לעיל, ותוך ציון כי האנושות בכללותה מצויה במצב חירום, ומדובר ביום הראשון של חג הרמדאן.

4. המערערת לא השלימה עם גזר הדין, ובמסגרת ערעור מפורט ומנומק עתרה להחמרתו.

5. נימוקי הערעור

בהודעת הערעור וכן במהלך הדיון שהתקיים לפנינו, טענה ב"כ המערערת כי העונש שהשית בית משפט קמא בגין עבירות האלימות שבהן הורשע המשיב, ואשר פגעו פגיעה ממשית, פיזית ונפשית באשתו, על לא עוול בכפה, אינו סביר וחורג באופן קיצוני לקולה מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות המקרה. לשיטתה, קיים פער בין הרטוריקה שבה נקט בית המשפט לגבי חומרת המעשים, לפיה מעשיו של המשיב הם מבישים, לבין העונש שהטיל עליו בגזר הדין, שאין בו כדי להעביר מסר ברור בדבר חומרת מעשיו של המשיב, שזו אינה הפעם הראשונה בה הפגין אלימות בתא המשפחתי. זריקתה של נעל על המתלוננת והכאתה לאחר מכן עם נעל מול עיניו של בנה, כשהוא גם חובל בה בשפה, יש בה אלמנט מבייש מעבר לאלימות, הצריך לבוא לידי ביטוי בתגובה עונשית הולמת.

לטענתה, מדובר בעבירות שיש קושי רב בחשיפתן, ובמקרים כגון דא, נסיבותיו האישיות של המשיב ורצונו לשוב לביתו

צריכים לסגת מפני חומרת המעשה, לא כל שכן כאשר אין אופק שיקומי כלשהו בעניינו של המשיב, שאין זו הפעם

הראשונה בה הוא תוקף את המתלוננת, והורשע גם בעבר בתקיפה של בת זוג אחרת, אם כי מדובר בהרשעה ישנה. עוד

לטענתה, יש לקחת בחשבון כי אין למשיב מסגרת טיפולית, ומדובר באדם שהאלימות אינה זרה לו.

ב"כ המערערת הדגישה כי התופעה של אלימות נגד נשים היא מכת מדינה, תוך שהביאה בפני בית המשפט את הנתונים על

רצח נשים, אשר לשיטתה הם "לא פחות ממצמררים"; בשנת 2019 נרצחו 13 נשים, ובמחצית הראשונה של שנת 2020,

נרצחו 10 נשים. היא אישרה כי בעניינו מדובר בעבירת אלימות ברף נמוך יחסית, אך הפנתה לפסיקה, המדברת על

"נגע", וצורך למגר את תופעת האלימות באמצעות החמרה בענישה.

לטענתה, בית משפט קמא נתן משקל יתר לנסיבותיו האישיות של המשיב ולמצב הכללי, תוך התעלמות מעיקרון ההלימה;

ועוד, בית המשפט הבהיר כי לולא עמדתה הסלחנית של המתלוננת היה משית על המשיב מאסר בפועל למספר חודשים.

כן טענה, כי על אף משבר הקורונה, שעה שמדובר באלימות בוטה כלפי בת זוג, יש להטיל מאסר בפועל לתקופה

משמעותית, על מנת לתרום לביעור התופעה של תקיפת נשים, שאינה נדירה במקומותינו, ולחיזוק ההרתעה של בעלים

אלימים.

לשיטתה של ב"כ המערערת, לא היה מקום לתת משקל כה רב לעמדתה הסלחנית של המתלוננת, בהתחשב ב"סינדרום האישה המוכה", המגיעה לבית המשפט וסולחת לבן הזוג המכה, באמרה כי הוא המפרנס של המשפחה, והילדים צריכים אותו בבית, לאחר שבמשטרה הבהירה עד כמה היא מפחדת ממנו. כן ציינה שבמקרה זה המתלוננת לא ביטלה את התלונה במשטרה.

לחיזוק טיעוניה הגישה ב"כ המערערת אסופת פסיקה בדבר רמת הענישה ההולמת לשיטתה בנסיבות דומות, וכן בדבר היחס לסלחנותן של נשים באירועי אלימות במשפחה. (רע"פ 1923/11 גזאל חטיב נ' מדינת ישראל, מפי כב' הש' רובינשטיין, שם נדחתה בר"ע על פסק דינו של בית המשפט המחוזי שהחמיר את עונשו של המבקש מחמישה חודשי מאסר לשנת מאסר בפועל; ע"פ (חי') 33495-04-13 מדינת ישראל נ' מחאג'נה (9/5/13), מפי כב' השופטים גריל, ברלינר ובר-זיו, שם הוחמר עונשו של המשיב לשנת מאסר).

ב"כ המערערת אישרה כי הערעור הוגש ביום האחרון לפני שחרורו של המשיב, אך זאת מהטעם שהמשיב עמד להשתחרר מנהלית לפני המועד שנקצב לו, ונוכח המאסר הקצר שהושת עליו. כך או כך הערעור הוגש לפני תום התקופה הקבועה בחוק להגשתו.

משנדרשה המערערת לכלל, שלפיו לא במהרה אוסרים בשנית תוך החמרה בעונשו של מי ששוחרר ממאסר, טענה כי אין מניעה לעשות זאת במקרים חריגים, כאשר העונש מחטיא לחלוטין את מטרת הענישה. נוסף על כך, יש לקחת בחשבון את פרק הזמן הקצר שבו היה המשיב משוחרר - כשבוע בלבד בעת קיום הדיון הראשוני לפנינו (6/5/20).

המתלוננת התייצבה לדיון, ומסרה כי התחתנה עם המשיב בשנת 2002, בהיותה בת 20, וכי להם 3 ילדים, בני 15, 16.5 ו-14. היא מסרה כי ביטלה את התלונה נגד המשיב, בניגוד לדבריה של ב"כ המערערת.

6. טיעוני המשיב:

ב"כ המשיב עתר לדחות את הערעור מכל וכל.

בטיעונו בכתב ובעל פה ציין כי אין חולק שמדובר בעבירות חמורות, אך מדובר במעשים שאינם נמצאים ברף הגבוה של האלימות, והעונש שהשית בית משפט קמא אינו חורג באופן קיצוני לקולה מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות המקרה. הסנגור ציין כי הערעור והבקשה להמשך מעצרו של המשיב הוגשו ביום 30/4/20, ללא הודעה מוקדמת, לאחר שהמשיב סיים לרצות את עונשו, שוחרר לביתו ושהה לילה שלם בחברת המתלוננת וילדיו, אשר קיבלו אותו בשמחה רבה וחגגו עמו ביחד את שבירתו של צום הרמדאן. המשיב לא היה מודע לכך שבית המשפט נתן החלטה להרחיקו מעכו ומהמתלוננת אלא למחרת, שאז הגיעה נידת להביאו לדיון בבית המשפט, אשר החליט להרחיקו לבית אחיו בעכו.

לתמיכה בטיעונו זה, הפנה הסנגור את בית המשפט לפסיקתו של בית המשפט העליון לפיה משסיים נאשם לרצות את עונש המאסר בפועל שהושת עליו, רק בנסיבות מיוחדות תחמיר ערכאת הערעור את עונשו, ותחזירו אל בין כתלי הכלא, אף אם מלכתחילה היה ראוי לעשות זאת.

הסנגור פירט בהרחבה את השפעתו של מצב החירום בשל משבר הקורונה על ענישתם של נאשמים, והפנה לפסיקה שלפיה יש לעשות ככל שניתן כדי להקל על הצפיפות בבתי הסוהר ולאפשר לרשויות שב"ס ולאסירים את המרווח הנדרש כדי להימנע מההדבקה בנגיף הקורונה. משכך טען כי החזרתו של המשיב למאסר עלולה לסכן את חייו בצורה ממשית.

עוד טען כי מצב החירום פגע בהוגנות ההליך הפלילי פגיעה ממשית, בשל היעדר היכולת של המשיב להיפגש עם סנגורו, להשתתף פיזית בדיוני המעצר, וכן בהליך שהתנהל לפני בית משפט קמא. כך גם נמנעה מהמשיב האפשרות לבקש קבלתו של תסקיר שירות המבחן ואולי אף לעמוד על חפותו.

נוסף על כך, מצב החירום השפיע גם על תנאי הכליאה, משנאסרו ביקורי משפחות, ובוטלו פעילויות הפנאי, למעט עבודה חיונית.

לטענת הסנגור, יש מקום להתחשב בהשלכות של מצב החירום כשיקול לקולה בגזירת העונש המתאים. לא זו אף זו, לשיטתו, מצב זה מאפשר חריגה ממתחם הענישה בשל שיקולי צדק, נוכח החשש לקיצור תוחלת החיים או לפגיעה משמעותית במצבו הרפואי של אדם המוחזר לכלא.

7. עיינו בטיעוני הצדדים, שמענו את טיעוניהם המשלימים וכן את דבריהם של המשיב והמתלוננת שנכחו באולם. במהלך הדיונים לפנינו הופנה המשיב לקבלת תסקיר של שירות המבחן ובהמשך גם לממונה על עבודות השירות. המתלוננת ציינה, בין השאר, כי הפסיקה לעבוד עקב משבר הקורונה, ולפני כן הייתה טבחת במלון בנהריה. לדבריה ביטלה את התלונה נגד המשיב, טענה שנדחתה על ידי ב"כ המערערת, אשר ציינה כי המתלוננת לא ביטלה את תלונתה במשטרה. (עמ' 2 - 3 לפרוט' הדיון).

ב"כ המשיב ביקש לאמץ את המלצת בית המשפט כי יערך תסקיר שירות מבחן בעניינו של המשיב, אשר הודיע כי ישתף פעולה עם שירות המבחן.

בנסיבות העניין, ראינו לנכון לקבל תסקיר של שירות המבחן בעניינו של המשיב. תסקירים של שירות המבחן - בתמצית.

8. שירות המבחן הגיש שני תסקירים. בתסקיר הראשון מיום 20/8/20, שתמציתו תפורט להלן (להלן: התסקיר הראשון), התבקשה דחייה של כשלושה חודשים לצורך הגשת תסקיר סופי, הן בסוגיית מסוכנותו של המשיב, דהיינו הערכת הסיכון הממשי להישנותה של התנהגות אלימה ופורצת גבולות מצדו, והן כדי לבחון אפשרות לטיפול שעשוי להוביל להפחתת הסיכון. משראינו לנכון לקבל את הבקשה, הגיש שירות המבחן תסקיר משלים בעניינו של המשיב (להלן: התסקיר המשלים).

9. בתסקיר הראשון בחנה קצינת המבחן את נסיבותיו האישיות של המשיב, בן 48, נשוי בשנית למתלוננת מאז 2002, ואב לשלושה ילדים. אביו נפטר לפני כ-25 שנים ממחלת לב, אמו סובלת מסוכרת, ולו חמישה אחאים. לדבריו הוא המפרנס העיקרי של המשפחה, ומחויב לפרנסתה. המשיב הוא בעל תעודת מאמן כושר מוסמך, עובד כמאמן כושר, ועבד תקופה כסדרן עבודה בחברת "מיי מרקט".

המשיב היה נשוי תקופה קצרה לאשתו הראשונה, בשנת 1997, בהיותו בן 23, ואף ריצה מאסר בן 9 חודשים בגין אלימות כנגדה.

המשיב התייחס לעבירה הנוכחית שבה הורשע על יסוד הודייתו, תיאר מתחים בינו לבין אשתו המתלוננת על רקע לחצים כלכליים, מריבות על חינוך ילדים ובעיות אמון מצדה, והביע אכזבה על כך שהגישה תלונה נגדו. לדבריו, הסלימה מריבה ביניהם על רקע המצב הכלכלי, בעקבות החלטתה להזמין את הוריה לביתם בניגוד לדעתו, כדי לבקש מהם עזרה כלכלית, החלטה שגרמה לו לכעס ופגיעה בכבודו כמפרנס הבית. לגרסתו מדובר באירוע חריג שאינו מאפיין אותו.

קצינת המבחן שוחחה טלפונית אף עם המתלוננת, אשר תיארה מערכת יחסים מורכבת עם קונפליקטים במהלך הנישואים, לרבות אלימות פיזית ומילולית מצד המשיב, באומרה כי האירוע מושא הליך זה אינו היחיד. המתלוננת לא הגיעה לפגישה שנקבעה אתה בשל עניינים אישיים, והביעה נכונות להשתלב בהליך טיפול בתחום האלימות הזוגית מטעם גורמי הרווחה באזור מגוריה.

קצינת המבחן בחנה את הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקומו של המשיב. בתסקיר הראשון ציינה כי ההערכה הראשונית היא מקיומו של סיכון ממשי להישנותה של התנהגות אלימה ופורצת גבולות מצדו, בהיעדר התערבות טיפולית המותאמת לצרכיו בתחום האלימות במשפחה. זאת, על אף שהמשיב גילה הבנה מסוימת לבעייתיות שבדפוס התמודדותו עם המורכבות שבנישואיו, וזיהה באופן ראשוני את התנהגותו הפוגענית והאלימה כלפיה אשתו. משכך סברה, כי יש חשיבות להמשך המעורבות של שירות המבחן לצורך המשך אבחון במסגרת המרכז למניעת אלימות במשפחה מעכו. נוכח הקושי להעריך את מידת יכולתו של המשיב להירתם ולהיתרם מהליך טיפולי מסוג זה, נתבקשה הדחייה הנזכרת לעיל. 10. התסקיר המשלים:

בתסקיר המשלים מיום 16/11/20, ציינה קצינת המבחן כי קיימה פגישות עם המשיב ועם המתלוננת, וכן קיבלה מידע מטעם מסגרת הטיפול במרכז למניעת אלימות במשפחה מעכו.

קצינת המבחן ציינה כי במפגש הנוכחי מסר המשיב שלאחרונה הוא מצוי בהליך גירושין מאשתו המתלוננת, לאחר שפנה לבני משפחתה וביקש להיפרד ממנה, בהסכמתה. זאת בעקבות המשבר הזוגי ביניהם, והחלטתו שלא להמשיך בחיים המשותפים עמה מחשש שתוכל להתלונן נגדו בכל עת. המשיב ציין כי בהליך הגירושין הם ייתחלקו ברכוש באופן שווה, והוא ישלם מזונות לילדיו, שהקשר עמם חשוב לו מאוד.

קצינת המבחן ציינה כי נוכח הסכמתו של המשיב להשתלב בהליך טיפולי, המליץ שירות המבחן על השתלבותו בהליך טיפולי במסגרת המרכז למניעת אלימות במשפחה מעכו, והמשיב אף עבר הליך של אבחון במרכז. להערכת העובד הסוציאלי המטפל במרכז, המשיב אינו מתאים לטיפול פרטני במסגרתם בעיתיו הנוכחי; המשיב גילה קושי להמשיך הליך הטיפול במסגרת זו בכלל, בשל הפרידה והגירושין מאשתו, והוא מבטא מוטיבציה חיצונית בלבד לטיפול, כשהוא משליך על פרודתו את מצבם כיום. עוד מסר העו"ס, כי התקיימו מספר מפגשים במרכז עם המתלוננת עד להחלטתה לסיים את הקשר הטיפולי עמם.

מאידך גיסא, ציינה קצינת המבחן כי המשיב ביקש להמשיך בטיפול במסגרתו של שירות המבחן, על מנת לתקן את טעויות העבר ולקבל כלים מתאימים למען הזוגיות הבאה. היא הדגישה כי חלה תזוזה בעמדתו לגבי נזקקותו לטיפול, הוא לקח ולוקח אחריות מלאה על התנהגותו הלא תקינה כמתואר בכתב האישום, ומבטא בוושה ואכזבה מהתנהלותו זו. קצינת המבחן ציינה, שהמתלוננת מסרה לה דיווח דומה לזה של המשיב, בדבר החלטתם להתגרש, והדגישה את הצורך בקבלת עזרה בתשלומים עקב הקשיים הכלכליים עמם היא מתמודדת. כן פירטה את הקשיים הרגשיים מעצם התמודדותה בגפה עם שלושת ילדיה, שהיא נעזרת בעזרתם של אחיה. המתלוננת לא דיווחה על תחושת איום או חשש מאלימות מצד המשיב.

משכך - נוכח הימצאותם של המשיב והמתלוננת בהליך של פרידה וגירושין, הטומן בחובו משברים נוספים, לצד העובדה כי בני הזוג ימשיכו להיות בקשר בשל ילדיהם המשותפים - יש למשיב צורך במעטפת טיפולית אשר תנכיח בין השאר את סמכות החוק וגבולותיו באופן אינטנסיבי, בדומה למסגרת הטיפול במערך שירות המבחן.

בהינתן כל אלה, המליץ שירות המבחן להעדיף את האפיק השיקומי במקרה הנדון, ולנצל את ההליך הפלילי הנוכחי לצורך מינופו; דהיינו להימנע ממיצוי הדין עם המשיב ומהטלת ענישה מוחשית, ולהסתפק בהעמדתו בצו מבחן למשך שנה, שבמהלכה ישתלב בקבוצה ייעודית לאלימות במשפחה בשירות המבחן; זאת לצד ענישה הרתעתית הצופה פני עתיד, כמאסר על תנאי והתחייבות.

11. המשיב לא התייצב לדיון שהתקיים לאחר הגשת התסקירים, מסר לסנגורו כי הוא סובל מחום מזה שבוע, ושלח תעודה רפואית מספר ימים לאחר הדיון.

משכך, פנינו לממונה על עבודות השירות לקבל חוות דעת בשאלה אם המשיב מסוגל לשאת מאסר בעבודות שירות, מבלי שמי מהצדדים יוכל להסתמך על כך.

12. חוות דעת של הממונה על עבודות השירות מיום 10/12/20:

הממונה על עבודות שירות העמיד את המשיב בפני בדיקה רפואית, בחן את מכלול הנתונים הרלוונטיים להחלטתו, בין השאר על יסוד האמור בתסקירים של שירות המבחן, מצא כי המשיב מתאים לשאת עונש מאסר בעבודות שירות, ואף המליץ להציבו במרכז הטניס בעכו משך 5 ימים בשבוע, החל מיום 5/1/21.

הממונה התייחס להרשעותיו הקודמות של המשיב לפי גיליון הרישום הפלילי שלו, בעבירות של תקיפת בן זוג, ביצוע עבודות בלא היתר, ידיעות כוזבות, היזק בזדון (הרשעה משנת 2020). ריצה שני מאסרים בפועל: הראשון בשנת 1998, שפוט לתשעה חודשים בגין עבירות אלימות במשפחה והשני בשנת 2020, ריצה 15 יום בגין תקיפה.

בחוות הדעת צוין שהוסברו למשיב הכללים והתנאים לריצוי מאסר בעבודות שירות, לרבות ההשלכות של אי עמידה בתנאים אלו; הובהר לו כי יש בה כדי להביא להפסקה מנהלית של עבודות השירות וריצוי יתרת הימים מאחורי סורג ובריח; המשיב הבין, הסכים, והתחייב לעמוד בכללים ובתנאים לנשיאת המאסר בעבודות שירות.

13. בדיון שהתקיים לאחר קבלת התסקירים וחוות דעתו של הממונה, טענו הצדדים כדלהלן:

א. ב"כ המערער חזר על נימוקי הערעור ועל טיעוני המערער בעל פה, תוך עמידה על כך כי יש מקום להחמיר בעונשו של המשיב, ולהטיל עליו מאסר.

על אף האמור, לפני משורת הדין, בהתחשב בכך שהמשיב סיים לרצות את המאסר המקורי שהושת עליו, ונוכח האמור בתסקירים של שירות המבחן ובחוות הדעת של הממונה על עבודות השירות, הודיע כי המערער לא תתנגד לכך שהמשיב ירצה את המאסר בעבודות שירות. עם זאת לשיטתו, נוכח חומרת העבירות והצורך במיגורה של התופעה המכוערת של אלימות במשפחה, ביקש להטיל את העונש המקסימלי בעבודות שירות.

ב. ב"כ המשיב חזר ועתר לדחות את ערעור המדינה מכל וכל, תוך הפנייה לטיעוניו בכתב ובעל פה.

ב"כ המשיב טען כי אין מקום לשלוח את המשיב לביצוע עבודות שירות במצב הקיים היום. המשיב עובד כמאמן כושר, כאשר מכוני הכושר עובדים לסירוגין, הוא בקושי משתכר לפרנסת המשפחה, ורוצה לעמוד בהתחייבויותיו ולשלם לבת זוגו את מה שמגיע לה.

בנתונים אלה ביקש להטיל על המשיב עונש מתון יותר ומידתי, כגון שירות לתועלת הציבור ומבחן. אם המשיב לא יעמוד בצו המבחן ניתן לחזור לבית המשפט בכל שלב.

הוא הדגיש את אינטרס ההסתמכות של המשיב, שהשתחרר מהכלא לפני שנודע לו על הערעור שהוגש נגדו, וטען כי המדינה הגישה את הערעור באיחור, חרף העובדה שהוגש בתוך שבוע לאחר מתן גזר הדין. דיון והכרעה

14. בחנו את גזר דינו של בית משפט קמא, עיינו במסמכים המפורטים לעיל, שמענו את טיעוני הצדדים, שקלנו את עניינו של המשיב בראי הערעור, ובאנו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל בחלקו. אכן, ככלל, אין ערכאת הערעור מתערבת במידת העונש שנגזרת על ידי הערכאה הדיונית, למעט במקרים חריגים שבהם קיימת סטייה מהותית וכולט מהענישה ההולמת והנהגת במקרים דומים (ראו ע"פ 82/20 מדינת ישראל נ' איזק (19/2/20); וכן ע"פ 8381/17 מדינת ישראל נ' איכילוב (24/4/18), שניהם מפי כב' הש' אלרון). ואולם, באנו לכלל מסקנה כי עניינו של המשיב נופל בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבותה של ערכאת הערעור, אף שהאחרונה לא תמצה את הדין עמו בעת החמרת הענישה.

יש ממש בטענת המערער לפיה עיקרון ההלימה לא בא לידי ביטוי במידה מספקת בגזר הדין שניתן בעניינו של המשיב. אין צורך להכביר מילים אודות חומרתן ונפיצותן של עבירות אלימות במשפחה. מדיניות הענישה בעבירות אלה באה לידי ביטוי בשורה ארוכה של פסקי דין בבית המשפט העליון הקובעת כי האינטרס הציבורי מחייב החמרה בענישה של מי שמורשע בעבירות אלימות בתא המשפחתי, כדי למגר תופעה זו. ברע"פ 1884/19 פלוני נ' מ"י (14/3/19), חזר כב' הש' אלרון והדגיש את החומרה היתירה הקיימת בעבירות אלימות במשפחה:

"12. עבירות אלימות במשפחה הן תופעה נפסדת המהווה נגע רע בחברה, ועל רשויות החוק והמשפט לעשות כל שביכולתן כדי להביא למיגור תופעה זו. כפי שכבר ציינתי במקרה אחר שבא לפניי בע"פ 5307/17 חלאג' נ' מדינת ישראל (12.7.2018):

"בית משפט זה חזר ועמד לא אחת על הצורך לנקוט בענישה מחמירה ומרתיעה בגין מעשי אלימות קשים כמעשיו של המערער בפנינו, בפרט במקרים בהם אלימות מופנית נגד נשים מצד בני זוגם (ראו, למשל, ע"פ 7701/14 אל טייב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (16.5.2016)). המדובר בתופעה חמורה ורחבת היקף, המחייבת הטלת ענישה מרתיעה, אשר בנוסף יהא בה כדי לשקף את הפגיעה בקשה שחוות נשים ממעשי אלימות המופעלים עליהן מצד בן-זוגם, בסביבה שאמורה להיות סביבתן הבטוחה והמוגנת" (שם, בפסקה 15).

כך גם ברע"פ 5227/20 אומר נ' מ"י (6/8/20) חזר וקבע כב' הש' אלרון, כדלהלן:

"13. בית משפט זה שב ועמד על חומרת עבירות האלימות שבהן הורשע המבקש, ועל הגישה המחמירה שיש לנקוט בה כלפי מבצעה.

כך למשל, ציינתי ברע"פ 2486/19 נאטור נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (11.4.2019):

"עבירות אלימות נגד בן זוג פוגעות בשלמות גופו של בן הזוג, בביטחונו, בכבודו ובשלמות חייו. יש לייחס לעבירות אלו חומרה יתירה, באשר ככלל הן מתרחשות בין כתלי הבית באופן הסמוי מן העין, תוך ניצול פערי כוחות פיזיים בין בני הזוג, ולעיתים תוך ניצול תלות כלכלית ורגשית של בן או בת הזוג."

(ראו גם ע"פ 3783/98 מדינת ישראל נ' פלוני (11/8/98), מפי כב' הרכב השופטים מצא, דורנר וביניש (כתוארה אז); ע"פ 10571/07 פלוני נגד מדינת ישראל (6/2/08), מפי כב' הש' פרוקצ'יה; ע"פ 5854/13 פלוני נ' מדינת ישראל (5/10/14), מפי כב' הש' שהם, ועוד).

בע"פ 6758/07 פלוני נגד מדינת ישראל (11/10/07), קבעה כב' הש' פרוקצ'יה, כדלהלן:
"מעשי אלימות בתוך המשפחה נתפסים כבעלי חומרה מיוחדת במערכת האיסורים הפליליים העוסקים בעבירות אלימות. הציפייה האנושית הטבעית הינה כי בתוך משפחה ישררו יחסי אהבה, הרמוניה, וכבוד הדדי. הפרתה של ציפייה זו הופכת את השימוש באלימות במשפחה לתופעה העומדת בניגוד עמוק לחוש הצדק האנושי. יתר על כן, במסגרת המשפחה, מופעלת האלימות על פי רוב בידי החזק כלפי החלש. פערי הכוחות הם גדולים כשמדובר באלימות כלפי קטינים או כלפי בת זוג; באלימות במשפחה, נגישותם של קרבנות העבירה למערכת המשטרתית או למערכות הסיוע האחרות היא ענין מורכב וקשה, הטעון רגשות חזקים, פחדים ואימה. הבושה, והרצון לשמור על שלמות המשפחה הופך לא אחת את התלונה על אלימות במשפחה למהלך קשה וטעון. לא אחת, קיימת תלות כלכלית ורגשית של בן הזוג המוכה בבן הזוג המכה, ותלות זו גם היא מקשה על חשיפת הפגיעה. גורמים אלה ואחרים בשילובם, משווים מימד מחמיר לעבירות אלימות במשפחה. נפוצותן של עבירות אלה, והצורך להגן על קרבנות האלימות שהם על פי רוב חסרי ישע, תורמים אף הם להחמרה הנדרשת בענישה בעבירות אלה."

במקרה הנדון דידן אין עסקינן במי שזו לו מעידה חד פעמית, אלא במשיב אשר ישב בכלא כבר לפני כ-20 שנה בגין עבירות אלימות במשפחה.

מעשיו של המשיב חמורים הם ופגעו בערכים המוגנים של שמירה על שלמות גופה, לבריאות גופנית ונפשית, ובתחושת הביטחון הפיזי והנפשי של המתלוננת, במיוחד בביתה "מבצרה", וכן בערך המוגן של מסגרת משפחתית תומכת ומתפקדת. וכפי שנאמר בע"פ 10571/07 פלוני נגד מדינת ישראל (6/2/08), מפי כב' הש' פרוקצ'יה:

"באין [ל] קורבנות האלימות במשפחה מגן ומושיע בתוך המשפחה, על המערכת המשפטית וגורמי אכיפת החוק להיות להם למגן..."

ועוד בע"פ 6577/09 צמח נ' מדינת ישראל (20/8/09), מפי כב' הש' גובראן נקבע כדלהלן:
"... עבירות האלימות והאיומים ככלל, וכנגד בנות זוג בפרט, הפכו זה מכבר לרעה חולה אשר בתי המשפט מצווים להיאבק בה. נכון הוא אומנם כי אין בכך כדי "להוציא" את נסיבותיו האישיות של הנאשם הקונקרטי מן המשוואה ואולם דורש הדבר מתן משנה תוקף לאותם אינטרסים של גמול ושל הרתעה, הן של העברין עצמו והן של עבריינים בכוח". (ראו גם ע"פ (חי') 33495-04-13 מחא'נה הנ"ל).

מן הכלל אל הפרט

@ במקרה שלפנינו, חרף חומרת העבירה שבה הורשע המשיב - משהכה בגופה ובפניה של אשתו ואף חבל בשפתיה באמצעות נעל, בנוכחות בנם הצעיר, וחרף תחינותיו כי ירפה מאמו, פגע בה, ביזה אותה והשפילה, תוך פגיעה ממשית בערכים המוגנים שנועדו לשמירה על בטחונה האישי, גופה, כבודה ונפשה של המתלוננת ושל בנם הקטין - שנאלץ לצפות באלימותו של המשיב כלפי אמו, ואף התערב להפסיקה - וכן על שמירת התא המשפחתי.

- בית משפט קמא קבע מתחם ענישה נמוך במיוחד, הנע בין מספר ימים לשישה חודשי מאסר בפועל, מתחם שאינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלימות נגד בת זוג וגרימת חבלה של ממש, הן לגבי הרף התחתון, העומד ככלל על מספר חודשי מאסר, והן לגבי הרף העליון, בנוסף לרכיבי ענישה נוספים.

משכך, לא ניתן משקל מספק לעיקרון ההלימה, ולעומת זאת ניתן משקל עודף לנסיבותיו האישיות של המשיב. בית משפט קמא לא נתן משקל להרשעותיו הקודמות של המשיב משקבע כי מדובר ב"עבר ישן" מלפני 20 שנה, זאת על אף שהמשיב ריצה עונש מאסר בן 9 חודשים בגין תקיפתה של אשתו הראשונה, ולאחר מכן הורשע בביצוע עבודות ללא היתר, במסירת ידיעות כוזבות, וכן הורשע בביצוע היזק בזדון בשנת 20'.

אשר לסליחת המתלוננת בבית משפט קמא, ובקשתה לשחרר את המשיב לאלתר, כי "יש לנו ילדים", דבריה כי זו פעם ראשונה שהוא מכה אותה, ולפני כן היה צועק בבית, וכי הוא מפרנס את המשפחה, באומרה "אנחנו בתקופת חירום ובלעדיו לא נוכל להסתדר", בית משפט קמא לא נתן דעתו לאפשרות כי דברי המתלוננת עשויים להיות נדבך נוסף בתופעה הקרויה "תסמונת האישה המוכה", המבקשת לשמור על התא המשפחתי ולהבטיח את קיומו.

@ ב"כ המערער עותרת להחזיר את המשיב אל בין כתלי הכלא, על מנת שיישא בעונש ההולם את חומרת מעשיו, בין השאר על מנת להרתיעו מביצוע עבירות אלימות במשפחה בעתיד.

דא עקא שהמשיב השלים את ריצו המאסר שהוטל עליו מאחורי סורג ובריח בטרם נודע לו על הגשת הערעור, והשבתו אל בין כתלי הכלא הצפופים, שם גדל הסיכון בימים אלו להדבקתו בנגיף הקורונה, עלולה להיות בלתי מידתית בנסיבות העניין. כן הבאנו בחשבון את הודייתו של המשיב בעובדות כתב האישום בהזדמנות הראשונה, נטילת האחריות הפורמלית למעשיו הנלוזים, ובהמשך גם את הפנמת החומרה שבהתנהלותו.

עוד נתנו דעתנו להתפתחות שאירעה לאחר הגשת הערעור, משהחליטו המשיב ואשתו להתגרש, ביוזמת המשיב ובהסכמת המתלוננת, והם מצויים בשלב ההוצאה לפועל של החלטתם.

שירות המבחן אשר בחן את עניינו של המשיב משך מספר חודשים, הגיע למסקנה שהמשיב - אשר בשלב הראשון הקים חשש להישנות של התנהגות אלימה ופורצת גבולות מצדו - החל להפנים את חומרת מעשיו, משנטל אחריות מלאה על התנהגותו העבריינית והביע עניין בטיפול במסגרת שירות המבחן; משכך, המליץ השירות להעמידו בצו מבחן למשך שנה על מנת שישתתף בקבוצת טיפול ייעודית למניעת אלימות במשפחה.

בנסיבות העניין, קיים אינטרס ציבורי גם בהקניית כלים טיפוליים למשיב לבניית מערכת יחסים מתאימה עם פרודתו, בראייה צופה פני עתיד, כדי ללמדו לקיים ביחד עם המתלוננת מערכת הורית תומכת בילדיהם.

נוכח כל המקובץ, אנו סבורים כי ראוי להחמיר בעונשו של המשיב באופן מוחשי, אך ניתן יהיה להשיג את מטרת הענישה והרתעת המשיב גם מבלי לכלאו שוב מאחורי סורג ובריח.

וידגש, כי אין בעונש המוטל על המשיב, כדי למצות עמו את הדין, והוא מגלם את מכלול השיקולים הנדרשים בסיטואציה המיוחדת שנוצרה, כמפורט לעיל.

15. סוף דבר

נוכח הדברים הללו החלטנו לקבל חלקית את ערעור המדינה, ואנו מורים כדלהלן:

א. חלף מאסרו הקצר של המשיב שנגזר בבית משפט קמא, ואשר גילם למעשה את תקופת מעצרו, אנו משיתים עליו מאסר למשך שישה חודשים (6), אשר אותו יישא בעבודות שירות, החל מיום 5/1/21 במרכז הטניס בעכו. ימי המאסר לא ינוכו מתקופה זו.

המשיב מוזהר בזה כי עליו לעמוד בתנאי העסקה קפדניים המצריכים התייצבות רציפה במקום עבודתו, על פי הנחיות החוק והממונה, וכי כל חריגה מכללים אלה יש בה כדי להביא להפסקת ריצוי עונשו בדרך זו ונשיאה של יתרת העונש במאסר ממש.

ב. חלף המאסר על תנאי שהושת בבית משפט קמא, אנו משיתים על הנאשם מאסר על תנאי למשך 12 חודשים שהמשיב לא יישא בו אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מהיום עבירת אלימות שהיא פשע, ויורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

ג. אנו מעמידים את המשיב בפיקוח של שירות המבחן לתקופה של 18 חדשים החל מיום 1/1/21, על מנת שהמשיב יעבור טיפול ייעודי לאלימות במשפחה במסגרת השירות.

מובהר בזה למשיב כי עליו למלא בדיוקנות אחר הוראותיו של שירות המבחן, על כל הכרוך בכך, לרבות השתתפות בקבוצות טיפוליות, פגישות פרטניות וכל טיפול אחר, וכי הפרתו של צו המבחן עלולה לגרור בקשה לביטולו. במקרה זה תתגבש סמכותו של בית המשפט להטיל על המשיב עונש חמור מזה שהוטל עליו בהליך זה, לרבות מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח.

פסק הדין יועבר לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, ח' טבת תשפ"א, 23 דצמבר 2020, במעמד הנוכחים.